

Észak Kelenföldi Óvoda
Újbudai Napraforgó Telephely

Néphagyományainkon alapuló hagyományőrző program

Készítette: Napraforgók pedagógus közössége

*„Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni.
Véren át és lelken át, tenyérből tenyéren, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra fölé hajolva,
vagy épp az ünnepi gyertyát gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány.
Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van.”
(Gabnai Katalin)*

Néphagyományainkon alapuló hagyományőrző program

Újbudai Napraforgó Óvoda telephely

„Mottó”

Óvodánkban az évkörhöz kapcsolódó ünnepkörök és a jeles napok alkotják az óvodai élet alapját. Nevelőmunkánk fontos része az ünnepek sajátos hangulata, a hozzá kötődő hagyományok, szokások felelevenítése. Így a mai modern világgal ötvözve tovább élhet népünk nemzeti gyökere, aminek szépségét, és értékeit megismertethetjük gyermekeinkkel. Fontos számunkra a népszokások ismerete ahhoz, hogy eldönthessük: hagyományaink közül melyek azok, amelyek beépíthetők az óvodai élet keretei közé erőltetés, a hitelesség megsértése nélkül. Életkoruknak megfelelően ismertetjük meg a gyermekeket a mondókák, gyermekjátékok világával a népi kismesterségeken keresztül, az óvodában ünneplhető jeles napok hagyományaival. Óvodánk kialakult hagyományai jelentősen szolgálják a csoportok közösséggé formálódását és a tartalmas közösségi életet. Erősítik az összetartozást, a „mi óvodánk”, a „mi csoportunk” érzésének alakulását. Hagyományaink nagy része az egész óvodára jellemző, de vannak olyan csoportok is, akik életüket sajátos módon alakították ki az ott dolgozó pedagógusok személyiségétől függően. Törekszünk arra, hogy egy-egy kialakult hagyomány kísérje végig az óvodai élet során az adott gyermekcsoportokat.

A családokkal való együttműködés nemcsak a közös óvodai ünnepi alkalmakon való részvételt jelenti, hanem a mindennapok tevékenységeiben, a kapcsolatok alakulásában is jelentős szerepe van, nyitott óvoda vagyunk. A szülők bevonására változatos tevékenységformákat alkalmazunk, ezzel is felkeltve a családok érdeklődését az együttműködésre. Ezen kapcsolatok kezdeményezésében nekünk pedagógusoknak kell elől járni, és gondoskodnunk kell arról, hogy a kölcsönös tisztelet és elismerés jellemezze.

Célunk:

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztárával.
- A gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása.
- Új megvilágításba helyezni a család biztonságadó szerepét, megteremteni az egyensúlyt a család és az óvodai nevelés között, gyermek - gyermek, gyermek – pedagógus - szülők kapcsolattartásának szorosabbá tételével.
- A tevékenységek folyamán olyan készségek, jártasságok megalapozása, melyek képessé teszik a gyermekeket a közösségben való együttélésre, az iskolai életre.

Feladataink:

- Az óvodai nevelés általános feladata a gyermekek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése.
- A hagyományörzés - néphagyományörzés mindhárom területet átszövi.
 1. Testi: Népi gyermekjátékok, ügyességi - küzdőjátékok.
 2. Szociális: Vegyes életkorú gyermekek, testvérek, egymás segítése, kisebbeket tanítgatják nagyobb társaik, közös élmények, játékok, családias légkör.
 3. Értelmi: Érzékszerveiken keresztül tapasztalati úton ismerkednek a gyermekek az őket körülvevő világgal.
- Közös alkotótevékenységek, értelmi képességek fejlesztése, intellektuális élmények.

A naptári év jeles napjaihoz kapcsolódó hagyományok, népszokások, ünnepkörök.

*„Kerek istenfája,
Szép tizenkét ága,
Szép tizenkét ágának
Ötvenkét virága,
Ötvenkét virágán
Három aranyalma.
Aki ezt kitalálja,
Hulljon az áldás arra.”*

Őszi ünnepkör

Október: A hónap eseménye: Betakarítás - befőzés

- /Mivel a szeptemberi hónap még az óvodába való visszailleszkedés illetve beszokásról szól, így október az első hónap, amikor az óvodánkban már hagyománnyá vált **őszitánösvényt** szervezünk, jó idő esetén a természetben, az óvoda udvarán különböző játékos feladatokkal, 4-5 állomáson az őszi természettel kapcsolatosan./
- Ekkor érvényesülnek a csoportokban a gazdasági élet ünnepei. Minden csoport elkészíti a szüretelt termésből a saját télirevalóját. Az óvodapedagógus személyes szabadsága, hogy az őszi betakarítást - szüretet, a befőzést (lekvár főzés, befőtt - savanyúság készítés), saláta vagy kompót készítését részesíti előnyben. Ennek záró programja lehet a **Szüreti mulatság, Fakanál – bál**, mely csoport és családi szinten valósulhat meg.
- Megjelenik a Mihály napjához fűződő bátorságpróba játéka.
- A betakarítás lezárás egy óvodaszintű **Zöltség - termésbábok** kiállítás rendezése, a gyermekek csoportok munkáiból.

November: A hónap mestersége: Fonózás

- Ez az időszak a **szövés – fonás - gyöngyfűzés** mesterségének gyakorlása a csoportokban. Ebben a tevékenységben is szabadon választhatnak az óvodapedagógusok, hogy a szövőkeretet használva, körmöcskézve, gyöngyöt fűzve vagy más módon mutatják be ezeket a kismesterségi lehetőségeket a gyermekeknek.
- **Márton napi** készülődések, liba - játékokkal a csoportokban és a családi lámpás készítés erősíti a közösségeket.
- Az elcsendesedés időszaka előtt jó a **Zene - tánc ház fonójátékokkal** szórakoztatni magunkat, amelyek során az együtt megélt élmények az összetartozást mélyítik el.
- Ebben az időszakban beszéljük meg az Advent ünnepkörét és készíthetik el a csoportok a saját adventi koszorújukat.

Téli ünnepkör

December: A hónap mestersége: Mézeskalácsosság

- Az óvodánk **adventi vására**, régi hagyományunk, amin a saját készítésű portékákat lehet árulni. Az óvodapedagógusok illetve a szülők és gyermekek által készített kis ajándékok kerülnek eladásra.
- Ebben a hónapban a **mézeskalácsosság** van a középpontban. Az óvodapedagógusok segítségével ismerkedhetnek meg a gyermekek a mézes tésztával, annak felhasználhatóságával (szaggatás, ütőfázás, díszítés). Együtt gyúrjuk be és sütjük meg a gyermekekkel és a családokkal a kalácsot. Ez a kis ünnepi együttes ráhangolódás előzi meg a Karácsonyt.
- A **Mikulás várást** együtt élheti meg az óvodai közösség.
- A karácsonyi ajándékok elkészítése a családnak az óvodapedagógusok és gyermekek együttes munkája (a fonóban készült munkák is jelenthetik az ajándékokat).
- A karácsony ünnepéhez tartozik, hogy ezen a napon együtt élvezhetjük azt az előadást, amit hagyományosan az óvoda dolgozói adnak elő a gyermekeknek. Ez után minden csoport a saját szobájában ünnepel. A hagyományokhoz hozzátartozik a szép ruha és a szimbólumok, a karácsonyi teríték, gyertya, csillag, csengő-harang, fenyőág. Egy alma annyi felé osztása, ahányan együvé tartozunk. A pedagógusoknak meg kell mutatni, hogyan lehet az ünnepet átélni. Majd a közösen megélt ünnepi események, az ahhoz kapcsolódó felnőttek előadásai jó lehetőséget adnak arra - bábozás, dramatikus jelenetek, hangszeres játékok alkalmával -, hogy a gyermekek azonosulhassanak az ünnep tartalmával. Így a gyermekek szórakozásnak élhetik meg az ünnepet, ahol ők kapnak valamit, majd idővel már aktív szereplőivé is válhatnak, amiben ők is lehetnek előadók.
- **Lucázás** népszokásának felelevenítése, búzaültetés, kedveskedünk a családoknak jó kívánságokkal és bőséghozó jóslásokkal.

Január - február: A hónap eseménye: Farsangolás

- Csoportonként megemlékezünk az újévről, jókívánságokat mondunk egymásnak.
- **Vízkereszt**, ekkor búcsúztatjuk a karácsonyi ünnepkört, eltesszük a díszeket. **Három királyok** köszöntik az újévet.
- /Januárban tartjuk a **téli tanösvényt**. Ezen a vetélkedőn a gyermekek, a szüleikkel együtt fedezik fel az óvoda épületében elrejtett kihívásokat. Minden csoportban van valami „feladat”, mely megoldásra vár. Ennek a rendezvénynek második része a Madárbarát program. Ekkor madáretetőt készíthetnek a gyermekek a szüleikkel./

- **Medvetáncoltató** napon hagyományosan „mackónapot” tartanak a csoportok. Ezen a napon a néphagyomány szerint figyelik a medve kibújását vagy visszabújását a barlangból a tavasz eljövételének jóslására.
- A **farsangi alakoskodás**. Jelmezekbe, maskarákba öltözünk és „elűzzük” a telet.
- A megelőző napokban az óvoda udvarán egy helyre faágakat, gallyakat gyűjtünk. **Kiszebábot** készítünk, amelyet körbehordunk az óvoda csoportjaiban, mindenki segít a felöltöztetésében, rákötözzük gondunkat, bajunkat. A farsangi mulatozás után az udvaron meggyűjtjük a hulladékot, ebbe mindenki beledobhatja búját-baját, betegségét és őrzött karácsonyfánk is ezen a tűzön hamvad el, végül tűzbe dobjuk a telet jelképező kiszebabát is. Vidám mondókák, körjátékok következnek, ahol az óvoda gyermekei és felnőttei vesznek részt.

Tavaszi ünnepkör

Március: A hónap mestersége: Fazekasság

- Ebben a hónapban a fazekasság kismesterségével ismerkedhetnek meg a gyermekek. A só-liszt gyurma, agyag segítségével ismerhetik meg az anyagok tulajdonságait, formálhatóságukat, megmunkálhatóságukat. Látogatást teszünk családi fazekas műhelybe, ahol megismerkedhetnek a korongozó asztallal, annak használatával. Megfigyelhetik az égető kemencét és díszítési technikákat.
- **Gergely – járás** tavasz dalokkal, játékokkal a legnagyobbak szórakoztatják a kisebbeket, majd tarisznyával adományokat gyűjtenek a csoportokban.

Április: A hónap eseménye: Húsvét

- Ismerkedés a **szűrrátevés** technikájával, a filc anyag felhasználhatóságával.
- **Húsvét** ünnepköre. (időpontja változó) Előkészületek: - tojásdíszítés berzseléssel, írókázással, viaszolással.
- festéshez növényi festőanyagok: hagyma héja, cékla leve.
- ajándékkészítés a gyermekek számára természetes alapanyagokból vagy újrahasznosítással.
- Ünnepnap: A fiúk a tanult locsolóverset „házzól - házra” járva mondják el a lányoknak, meglocsolják őket, akik ezért saját készítésű jelképes ajándékot adnak cserébe.
- **Komatálazás** a felnőttek és a lányok körében, barátság alakítás, közös dalos játékokkal.
- /Ebben a hónapban szervezzük meg a **tavaszi tanösvényt**. Ezt az állomásokkal teli játékos vetélkedőt általában kétszer tartjuk meg./
- A tavasz alkalmas évszak az óvodai kirándulásokra, a természet ébredésének, változásainak megfigyelésére.

Május: A hónap mestersége: Nemezelés, papírmerítés

- Vizes tevékenységek alkalmával gyapjú felhasználása játékok készítése **nemezelés**. Ekkor már elég jó az idő a szappanozáshoz, vizezéshez a szabadban. Újra hasznosítása a papírnak, a **papírmerítés** technikájának megismerése.
- **Majális**. Az egész óvoda ünnepe. Az óvoda előtt álló eperfát színes szalagokkal díszítjük. Májusfa állítás, közös körjátékozás.
- **Édesanyák napja**. Az édesanyákat, nagymamákat közös játékra, táncrea hívjuk. A gyerekek ekkor adják át az ajándékokat, amit készítettek majd verssel és dallal köszöntik Őket.
- **Pünkösdi királyné járás** a csoportokban. Ügyességi játékokkal pünkösdi királyválasztás.
- **/Öko – gyermeknap**. Hagyománnyá vált óvodánkban, hogy a gyermeknapra vetélkedők, -játékok az újrahasznosítással, takarékossgal függenek össze. Így a játékokon keresztül az életmódjuk, életszemléletük, tudásuk is fejlődik./

Ezek a programok és kismesterségek a pedagógusok egyéniségéhez és elhivatottságához mértén jelennek meg az évkör folyamatában. Természetesen minden tevékenységet a csoportok óvodapedagógusai közösen terveznek és válogatnak ki a gyermekek életkorának és érdeklődésének megfelelően.

*„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne...
E világunkban ne csak benne legyünk, otthon is érezzük magunkat. Szülőföldünkön, hazánkban,
s ne szakadjunk el annak múltjától, mert megszűnik nemzet lenni a nép,
amelyik nem vállalja ezt az örökséget...”
(Tamási Áron)*

Köszönjük, hogy megismerkedtél programunkkal!